

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisy osana yhteisöllistä opiskeluhuoltoa

Att förebygga mobbning och våld som en del av den gemensamma elevvården

Tanja Väänänen & Christine Söderek
8.10.2025

Sisältö

- Opiskeluhuollon kokonaisuus ja yhteisöllinen opiskeluhoito
- Lainsäädäntö suojaa ja velvoittaa
- Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä

Innehåll

- En helhetssyn på elevvården och den gemensamma elevvården
- Lagstiftningen skyddar och förpliktar
- Den skolvisa elevvårdsgruppen

Opiskeluhuollon kokonaisuus

Opiskeluhuolto

Lapsen, oppilaan ja opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä, ylläpitämistä ja niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetus-, koulu- ja oppilaitosyhteisössä.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

- Ensisijaista
- Ehkäisevää
- On kaikkien yhteinen tehtävä

Lapset, oppilaat ja opiskelijat

- Osallisuus
- Hyvinvointi
- Oppiminen

Opiskeluympäristö

- Terveellisyys
- Turvallisuus
- Esteettömyys

Opiskeluhuoltopalvelut

- Koulu-/opiskelu-terveydenhuolto
- Kuraattoripalvelut
- Psykologipalvelut

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

- Ehkäisevää
- Tukea antavaa

Monialainen
asiantuntijaryhmä

Erityisoppilaitoksen
järjestämät sosiaali-
ja terveyspalvelut

En helhetssyn på elev- och studerandevården

Elev- och studerandevård

Främjande och upprätthållande av barnets, elevens och den studerandes lärande, goda fysiska och psykiska hälsa, sociala välbefinnande samt sådan verksamhet i förskole-, skol- eller läroanstaltsgemenskapen som främjar dessa.

Gemensam elev- och studerandevård

- Primär
- Förebyggande
- Allas gemensamma uppgift

Barn, elever och studerande

- Delaktighet
- Välbefinnande
- Lärande

Studiemiljön

- Sund
- Trygg
- Hinderfri

Elev- och studerandevårds-tjänster

- Skol- och studerandehälsovård
- Kuratorstjänster
- Psykologtjänster

Individuell elev- och studerandevård

- Förebyggande
- Stödjande

Sektors-
övergripande
expertgrupp

Social- och
hälsovårdstjänster
anordnade av
specialläroanstalter

Opiskeluhoolto on kaikkien yhteinen tehtävä

Elevvård är allas gemensamma uppgift

- **Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria** ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön.
- **Kaikkien oppilaiden kanssa työskentelevien on tehtävissään** edistettävä oppilaiden ja yhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä kotien kanssa.
- Opiskeluhooltoja toteutetaan ensisijaisesti ehkäisevänä, koko yhteisöä tukevana opiskeluhooltona.
- **Den gemensamma elevvården är en viktig del av skolans verksamhetskultur** och omsorgen i vardagen, som stärker elevernas delaktighet och upplevelse av att vara en del av gemenskapen i klassen och skolan.
- **Alla som arbetar med elever vid skolan** ska i sina uppgifter främja elevernas välbefinnande och välbefinnandet inom skolgemenskapen samt samarbetet mellan hemmen och skolan.
- Elevvården ska främst vara förebyggande gemensam elevvård som stöder hela skolgemenskapen.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto / Gemensam elevvård

- Ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla.
- Kaikkien koulussa oppilaiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoitopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä.
- Yhteisön toimintakulttuurin kehittämistä ja yhteisöllistä työtä johtaa rehtori ja yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteutetaan opetuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman mukaisesti.
- Oppilaat ja vanhemmat ovat koulun opiskeluhoitoryhmän pysyviä jäseniä ja mukana suunnittelemassa, toteuttamassa, kehittämässä ja arvioimassa opiskeluhoitoa.
- Skolans personal bär det primära ansvaret för välbefinnandet i gemenskapen.
- Alla som arbetar med elever i skolan samt de myndigheter och anställda som ansvarar för elevvårdstjänsterna ska i sina uppgifter främja elevernas välbefinnande och välbefinnandet i skolgemenskapen samt samarbetet mellan hemmet och skolan.
- Rektorn ansvarar för att leda utvecklingen av gemenskapens verksamhetskultur och den gemensamma elevvården förverkligas i enlighet med utbildningsanordnarens elevvårdsplan.
- Eleverna och föräldrarna är ordinarie medlemmar i skolans elevvårdsgrupp och deltar i planeringen, genomförandet, utvecklingen och utvärderingen av elevvården.

Hyvinvointia
tukevia
rakenteita

Strukturer som
stöder
välbefinnandet

Yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön hyviä käytänteitä

Goda tillvägagångssätt inom den gemensamma elevvården

- Selkeät rakenteet ja johtajuus
- Koulun henkilöstön yhteistyö sujuu, työnjako on selkeä
- Työ on tavoitteellista, perustuu hyvinvointitietoon ja sitä arvioidaan säännöllisesti
- Huolehditaan siitä, että opetushenkilöstö ja muu henkilöstö perehdytetään ja heillä on tarvittava osaaminen yhteisöllisessä opiskeluhuollossa
- Oppilaiden ja heidän huoltajiensa osallisuus
- Koulun ulkopuoliset toimijat otetaan tarvittaessa mukaan
- Tydlig struktur och ledarskap
- Samarbetet mellan personalen i skolan är smidigt, arbetsfördelningen är tydlig
- Arbetet är målinriktat, grundar sig på information om välbefinnandet och utvärderas regelbundet
- Man ser till att skolans undervisningspersonal och den övriga personalen introduceras i och innehar den kompetens som behövs inom den gemensamma elevvården
- Elever och deras vårdnadshavare är delaktiga
- Aktörer utanför skolan görs delaktiga vid behov

Opettajan tärkeä rooli

Lärarens viktiga roll

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet:

Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan.

Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen.

Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja opiskeluhuollolliseen tukeen toteutuu.

Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

8.10.2025 |

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen:

Varje lärare har ansvar för verksamheten, lärandet och välbefinnandet i sin undervisningsgrupp. Läraren ska påverka dessa genom sina pedagogiska och didaktiska lösningar och sitt sätt att handla.

Till lärarens uppgift hör att följa med och främja elevernas lärande, arbete och välbefinnande, att värdesätta och rättvist bemöta varje elev, att upptäcka eventuella svårigheter i god tid samt att handla och stödja eleverna.

Läraren ska se till att elevernas rätt till handledning samt stöd för lärande och elevvård tillgodoses.

Det förutsätter kommunikation med eleverna och vårdnadshavarna, samarbete mellan lärarna och i synnerhet samarbete med elevvårdstjänsternas personal.

16 § Yhteydenotto opiskeluhuoltopalvelujen saamiseksi

16 § Kontakt för att få elevvårdstjänster

- Jos koulun työntekijä arvioi, että oppilas tarvitsee opiskeluhuoltopalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä **kouluterveydenhuollon työntekijään tai opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin** yhdessä oppilaan kanssa ja annettava tiedossaan olevat **tuen tarpeen arvioimiseksi** tarvittavat tiedot.
- En anställd vid skolan som bedömer att en elev behöver elevvårdstjänster ska utan dröjsmål tillsammans med eleven kontakta **en anställd inom skolhälsovården eller elevvårdens psykolog eller kurator** och lämna de uppgifter som den anställda vid skolan känner till och som behövs **för en bedömning av behovet av stöd**.

Tunne- ja vuorovaikutustaitoja voidaan oppia ja opettaa

Emotionella och kommunikativa färdigheter går att undervisa och lära sig 1/2

- opetussuunnitelman perusteissa useassa eri kohdassa
- opettajan **oppilaantuntemus** ja kiinnostus oppilaiden kuulumisia kohtaan vahvistaa ryhmähenkeä
- opettajan antaman mallin merkitys (opettajan omat tunnetaidot)
- ryhmän turvallisen ilmapiirin tietoinen rakentaminen ja ryhmädynamiikan ymmärrys
- jatkuva ryhmäyttäminen
- med på flera olika ställen i läroplansgrunderna
- lärarens **elevkännedom** och intresse för hur eleverna har det stärker gruppandan
- betydelsen av den modell som läraren ger (lärarens egna emotionella färdigheter)
- medvetet stärkande av en trygg stämning i gruppen och förståelse för gruppdynamiken
- kontinuerlig gruppbildning

Tunne- ja vuorovaikutustaitoja voidaan oppia ja opettaa

Emotionella och kommunikativa färdigheter går att undervisa och lära sig 2/2

- kiusaaminen on ryhmäilmiö: kiusaamisen lopettamisessa keskeistä on ryhmän suhtautumistapa (oppilaiden roolit ja normit)
- ystävällisen ja kunnioittavan puhutavan harjoittelu (myös somessa)
- yhteistyötä edellyttävät työtavat ja yhteiset projektit
- myönteisen palautteen voima
- tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjaannuttamiseksi kehitetyt erilliset ohjelmat
- mobbing är ett gruppfenomen: för att få mobbningen att upphöra är gruppens förhållningssätt viktigt (elevernas roller och normer)
- öva på ett vänligt och respektfullt sätt att kommunicera (även på sociala medier)
- arbetssätt som förutsätter samarbete och gemensamma projekt
- den positiva återkopplingens styrka
- specifika program som utvecklats för att öva upp emotionella och kommunikativa färdigheter

Lainsäädäntö suojaa ja velvoittaa

Lagstiftningen skyddar och förpliktar 1/2

- YK:n lapsen oikeuksien sopimus
- perustuslailliset oikeudet: oikeus elämään, turvallisuuteen, vapauteen ja koskemattomuuteen
- oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön
- yhteisöllinen opiskeluhuolto ensisijaisena toimintatapana; yksilökohtainen opiskeluhuolto on oikeus
- suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki sekä niitä koskevat suunnitelmat
- FN:s konvention om barnets rättigheter
- grundlagsenliga rättigheter: rätt till liv, trygghet, frihet och integritet
- rätten till en trygg studiemiljö
- den gemensamma elevvården som primärt verksamhetssätt; individuell elevvård är en rättighet
- planer för att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasserier
- jämställdhetslagen och diskrimineringslagen samt tillhörande planer

Lainsäädäntö suojaa ja velvoittaa

Lagstiftningen skyddar och förpliktar 2/2

- kouluyhteisön ja -ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastus
- järjestyssäännöt
- kurinpito- ja puuttumiskeinot
- rikoksen tunnusmerkistön täyttävä kiusaaminen
- ilmoitusvelvollisuudet ja oikeus tiedonsiirtoon
- granskning av sundheten och säkerheten vid läroanstalten samt välbefinnandet i studiemiljön
- ordningsregler
- disciplinära och tillrättavisande åtgärder
- mobbning som uppfyller kännetecknen för ett brott
- anmälningsskyldighet och rätt till utlämnande av uppgifter

Puuttuminen kiusaamiseen on virkavelvollisuus, jota edellytetään useissa laeissa.

Att ingripa i mobbning är en tjänsteplikt som förutsätts i flera lagar.

29§ Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

29§ Rätt till en trygg studiemiljö

Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta **oppimisympäristössä** tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, **syrjinnästä** tai väkivallasta niistä **epäillyn** ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Skolans lärare eller rektor ska meddela om trakasserier, mobbning, **diskriminering** eller våld som skett i **studiemiljön** eller under skolvägen och som kommit till hans eller hennes kännedom till vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare för den elev som **misstänks** för detta och för den elev som utsatts för detta.

Turvallisuudesta huolehtiminen on yhteinen tehtävä

Att trygga säkerheten är en gemensam uppgift

35§ Oppilaan velvollisuudet

35§ Elevens skyldigheter

Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäydyttävä asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä **muuta kiusaamatta ja syrjimättä** sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

En elev ska utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt. En elev ska **låta bli att mobba eller diskriminera** samt handla så att eleven inte äventyrar andra elevers, skolgemenskapens eller studiemiljöns säkerhet eller hälsa.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma

5) Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Utbildningsanordnarens elevvårdsplan:

5) Planer för hur eleverna ska skyddas mot våld, mobbning och trakasserier samt krisplanen

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä **suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa**. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Eleven har rätt till en trygg skolmiljö. Det innebär såväl fysisk, psykisk, social och pedagogisk trygghet. Utbildningsanordnaren bär ansvaret för **systematisk utveckling av verksamhetskulturen, gemensam beredning och utarbetande av gemensamma tillvägagångssätt tillsammans med skolorna** i syfte att säkra tryggheten. Utbildningsanordnaren introducerar sin personal och elevvårdstjänsternas personal i förfaringssätten i olika problemsituationer och sköter kommunikationen om och uppdateringen av planerna.

Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä Planer för hur eleverna ska skyddas mot våld, mobbning och trakasserier

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa **kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet.** Suunnitelmassa kuvataan **opettajan tai rehtorin velvoite** ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (**teon kohde ja tekijä**) ohjaamiseksi opiskeluhuoltopalveluihin. **Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö** ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia.

I utbildningsanordnarens elevvårdsplan beskrivs **separat åtgärderna för att förebygga våld, mobbning och trakasserier, följa upp deras förekomst och ingripa i problemsituationer samt rutinerna som förutsätts för uppföljningen efteråt.** I planen beskrivs **lärarens eller rektorns skyldighet** att meddela om trakasserier, mobbning, diskriminering eller våld som skett i lärmiljön eller under skolvägen och som kommit till hans eller hennes kännedom, till vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare för de inblandade eleverna. Dessutom beskrivs förfaringssätten för att hänvisa eleverna som är i behov av stöd (**både eleven som misstänks för gärningen och eleven som utsatts**) till elevvårdstjänsterna. En beskrivning av **samarbetet med vårdnadshavarna och myndigheterna**, inklusive förfaringssätten gällande anmälningsskyldigheten till socialvården och/eller polisen, är en del av planen.

Tietoa yhteisön hyvinvoinnin kehittämiseen ja seurantaan

Information för att utveckla och följa upp välbefinnandet i gemenskapen

Koulukohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtäviä

Uppgifter för den skolvisa elevvårdsgruppen

Opiskeluhoitoryön suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arviointi

- Hyvinvointia koskevan tiedon kokoaminen eri lähteistä
- Rakenteiden ja toimintatapojen luominen yhteisölliselle ja ennalta ehkäisevälle työlle
- Opiskeluhoitoryhmän omien toimintatapojen kehittäminen ja arviointi
- Osallisuudesta huolehtiminen (ml. opiskelijat, hoitajat, yhteistyökumppanit)
- Opiskeluhoollosta tiedottaminen
- Yhteisöllisen opiskeluhoitoryön seuranta ja arviointi

Planering, utveckling, genomförande och utvärdering av elevvårdsarbetet i skolan

- Samla in uppgifter som gäller välbefinnande från olika källor
- Skapa strukturer och arbetssätt för den gemensamma elevvården och det förebyggande arbetet
- Utveckla och utvärdera den egna elevvårdsgruppens tillvägagångssätt
- Se till delaktigheten (inklusive elever, vårdnadshavare, samarbetsparter)
- Informera om elevvården
- Följa upp och utvärdera den gemensamma elevvårde.

Hyvät käytännöt

Goda tillvägagångssätt

- Kokoontumistiheys
- Osallisuus
- Työn suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus
- Muistio
- Etukäteen mietityt aiheet lukuvuodelle
- Suunnitelmien saavutettavuus
- Mötesfrekvens
- Delaktighet
- Målinriktat och systematiskt arbete
- Mötesprotokoll
- På förhand uttänkta teman för läsåret
- Planernas tillgänglighet

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos - Tack

